

האלטרנטיבה החמה

טיפול ההיפרתרמיה תופסים תאוצה ויותר חולי סרטן מוסיפים את שיטת הטיפול לטיפולים המסורתיים בניסיון למגר את המחלה. עם זאת, חולים ישראלים רבים נוסעים לחו"ל לקבלת הטיפולים האלה מבלי לדעת כי היפרתרמיה לכל סוגיה מבוצעת גם בארץ

דודו לוי רייך

בגיל 40 חלתה ר', תושבת דרום הארץ, בסרטן השד. בניתוח שעברה הוסר הגידול, אך 28 מבלוטות הלימפה בבית השחי שלה נמצאו נגועות. מאחר שסיכויי ההחלמה מהמחלה במצב כזה הם נמוכים מאוד, החליטה ר' לקבל, בנוסף לכימותרפיה, גם טיפולים בהיפרתרמיה כל-גופית וטיפולים ברפואה משלימה. כיום, כעשור לאחר מכן, ר' בריאה לחלוטין, בניגוד לכל התחזיות הרפואיות.

פ' הוא בחור בן 30 אשר למרות גילו הצעיר חלה בסרטן לבלב עם גרורות בכבד. לאחר שנכשל בטיפול הכימותרפי ומצבו הידרדר, פנה פ' לקבל טיפולים בהיפרתרמיה אוורית על הלב ובכך טיפולים ברפואה משלימה. שמונה חודשים עברו והגידולים בלבב ובכבד קטנו מאוד אצל פ', הכאבים העזים מהם סבל חלפו והוא החל לאכול ואף עלה בצורה משמעותית במשקל.

בעשור האחרון משקיעות חברות התרופות העולמיות מאמצים רבים במטרה לנסות ולהשפיע באופן יעיל ורב יותר על מהלך המחלה בקרב חולים בסוגי הסרטן השונים. פותחו תרופות כימותרפיות חדשות וחלה פריצה בפיתוח תרופות ביולוגיות המשפיעות על תהליכים תוך-תאיים בתא הסרטני. למרות זאת, חולים רבים עדיין זקוקים לטיפולים נוספים כדי להתמודד טוב יותר עם מחלת הסרטן. אחת משיטות הטיפול התופסת תשומת לב רבה בשנים האחרונות היא שיטת הטיפול בהיפרתרמיה, הפועלת בישראל זה יותר מעשר שנים. טיפולי ההיפרתרמיה (מלטינית: היפר = הרבה, תרמיה = חום) תופסים תאוצה ויותר חולי סרטן בכל העולם מוסיפים טיפולים אלה לטיפולים המסורתיים שהם מקבלים. עם זאת, חולים ישראלים רבים נוסעים לחו"ל לצורך קבלת הטיפולים האלה מבלי לדעת כי טיפולי היפרתרמיה לכל סוגיה מבוצעים גם בארץ.

שלושת סוגי הטיפולים בהיפרתרמיה

היפרתרמיה היא שיטה לטיפול בהריסת גידולים סרטניים, המבוססת על חימום במכשיר הפועל באמצעות קרינה אלקטרון-מגנטית לא מייננת. הקרינה מעלה את טמפרטורת הגוף לטווח שבו תאי הגידול הופכים לפגיעים יותר מאשר התאים הבריאים סביב הגידול.

טיפול ההיפרתרמיה מתחלקים ל"היפרתרמיה מקומית" (שטחית או אוורית-עמוקה) ול"היפרתרמיה כל-גופית". טיפול בהיפרתרמיה השטחית ניתן לגידולים הממוקמים על העור בלבד, האוורית-עמוקה ניתן לחולים עם גידול ממוקם הנמצא בעומק הגוף והטיפול בהיפרתרמיה הכל-גופית ניתן לחולים עם מחלה גרורתית, לחולים לאחר ניתוח עם סיכויים גבוהים להישנות המחלה וכטיפול

כללי בחולים עם סרטן מתקדם, במטרה להקטין את המחלה ולשפר את תפקוד מערכת החיסון.

מה אומרים המחקרים

כיום כבר נחשבת ההיפרתרמיה לחלק מהרפואה הקונבנציונלית. כל ספר של סיכום והדרכה (Textbook) בתחום הרדיותרפיה (הקרנות) שיוצא כיום בעולם מכיל פרק ובו מידע מקיף ומפורט על שיטת ההיפרתרמיה. הטיפולים בהיפרתרמיה מיושמים בבתי חולים מהגדולים בעולם, בין השאר בברלין ובמינכן בגרמניה, רוטרדם בהולנד, טוקיו ביפן ויוסטון בארצות הברית.

לטיפולים בסרטן בשיטת ההיפרתרמיה רקע מדעי ומחקרי נרחב: מעל 21 אלף מאמרים ומחקרים רפואיים פורסמו עד היום בספרות המדעית בנושא - יותר מ-800 מהם רק בשנה האחרונה. הסיבה לכך ברורה: היכולת להרוס גידולים סרטניים בעזרת חום מושכת מאוד את תשומת ליבם של אנשי המדע הרואים בה שיטה יעילה ללא תופעות לוואי, נזקים או כאבים. זאת, אגב, בניגוד לטיפולים בכימותרפיה או בהקרנות.

מחקרים על תוצאות של טיפולים בהיפרתרמיה מתפרסמים כיום בכנסים האונקולוגיים החשובים ביותר ברחבי העולם. כך, למשל, הוצגו בחדש יוני האחרון תוצאות של מחקר גרמני חדש לגבי יעילות הטיפול בהיפרתרמיה בגידולי מוח מסוג גליובלסטומה - גידולים אשר ברפואה הקונבנציונלית קיימים להם מעט מאוד פתרונות. התוצאות הוצגו בשני כנסים רפואיים גדולים בנושא - הכנס האונקולוגי הבינלאומי השנתי ASCO בשיקגו, הנחשב לכנס החשוב בעולם בתחום הטיפול בסרטן, ובקונגרס השנתי ה-12 לרפואה משלימה בגרמניה, שהתקיים בצפון גרמניה. מסקנות המחקר, שאותו ערכה קבוצה של חוקרים ורופאים אונקולוגיים ממספר מרכזים גדולים לטיפול בהיפרתרמיה בגרמניה, היו חד משמעיות: טיפול בהיפרתרמיה בחולים עם גידולים סרטניים במוח, שעברו טיפולים שמרניים שנכשלו, מאריך משמעותית את חייהם של החולים ואת איכות החיים שלהם.

מכשור להיפרתרמיה בישראל

במרבית המחלקות האונקולוגיות במרכזים הרפואיים בישראל, אין מכשור לטיפול בהיפרתרמיה, למעט במרכז הרפואי איכילוב בתל אביב שבו ניתן לקבל בתשלום טיפול היפרתרמי שטחי. למרות זאת, שלושת טיפולי ההיפרתרמיה השונים - שטחית, אוורית-עמוקה וכל-גופית - מיושמים בישראל מזה כ-12 שנה במרכז הרפואי ניו-הופ בתל-אביב. במרכז קיים מכשור היפרתרמיה הוזה למכשור הנמצא בשימוש במרכזים רפואיים רבים להיפרתרמיה בגרמניה ובארצות נוספות

באירופה, וההיפרתרמיה ניתנת בשילוב עם טיפולים שונים מהרפואה המשלימה בסרטן.

מנהל מרכז ניו-הופ הוא ד"ר יוסף ברנר, אונקולוג מומחה שהקים ומנהל מזה 25 שנה את המכון האונקולוגי בבית החולים וולפסון בחולון. ד"ר ברנר השתלם באונקולוגיה במרכז העולמי ממוריאל סלואן קטרינג בניו יורק, מוכר בעולם כאחד המומחים בעלי הניסיון הרב ביותר בטיפולים בהיפרתרמיה ומשתתף שנים רבות ומרצה בכנסים ובהשתלמויות בהיפרתרמיה ברחבי העולם. במקביל, הוא פרסם לאחרונה ספר הדרכה לחולי סרטן העוסק בהיפרתרמיה ובטיפולי רפואה משלימה בסרטן ששמו "תעצרו את הסרטן אני רוצה לרדת" (הוצאת מודן).

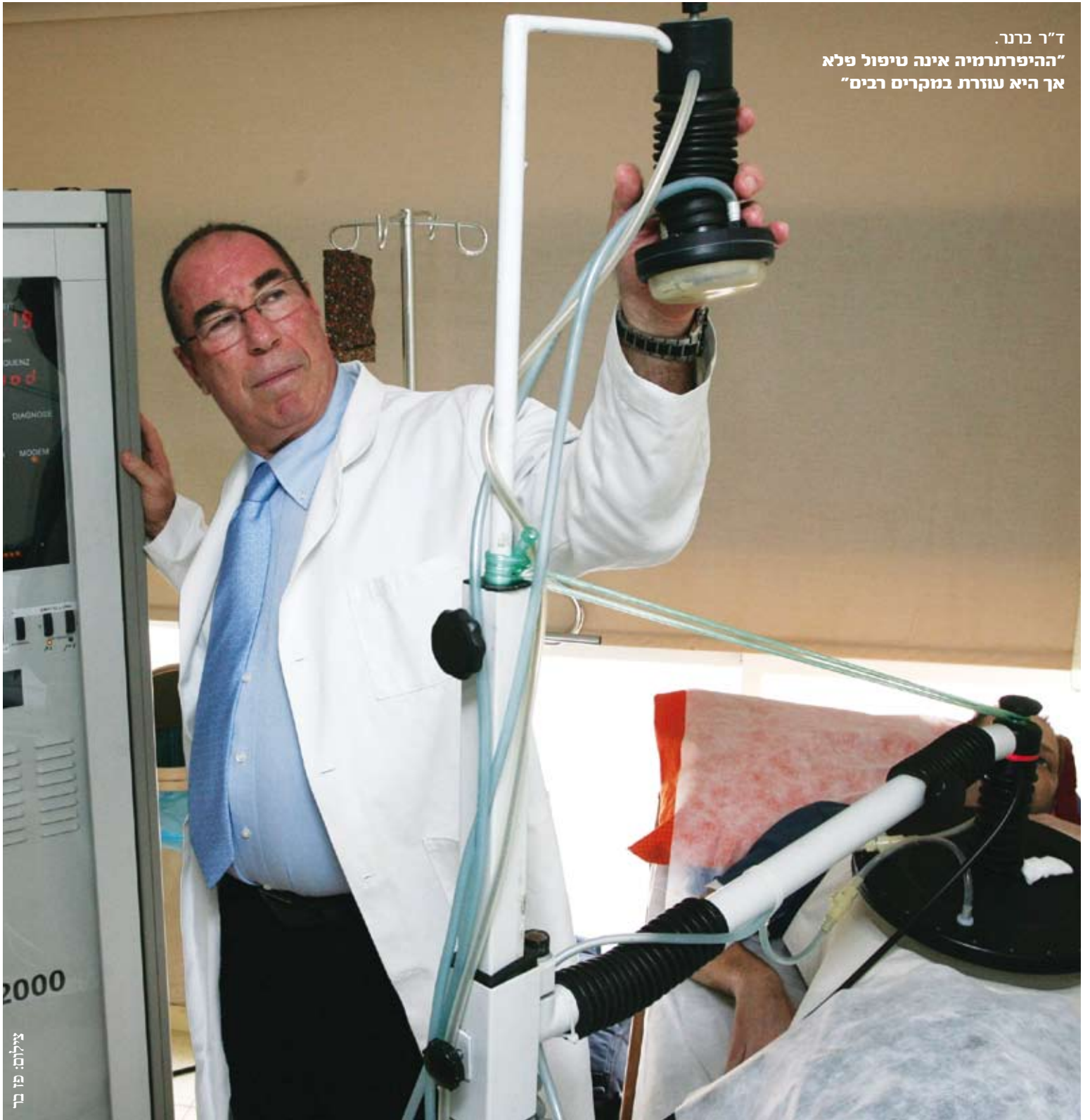
"מנסיוני", אומר ד"ר ברנר, "ההיפרתרמיה עוזרת לעתים גם במקרים שנכשלו בכל הטיפולים הקונבנציונליים. לפעמים הטיפול מביא לנסיגה חלקית או מלאה של הגידולים ולפעמים לעצירה של המחלה לתקופות קצרות או ארוכות. ההיפרתרמיה אינה טיפול פלא והיא אינה עוזרת בכל מקרה, אך כפי שמצביעים המחקרים הרבים שמתפרסמים בעולם, בנוסף לניסיון המקצועי האישי שלי, היא עוזרת במקרים רבים מאוד. לכן, אני ממליץ על שיטה זו כחלק בלתי נפרד מהטיפולים במחלת הסרטן".

חולי סרטן רבים מגיעים לטיפול בהיפרתרמיה רק בשלבים מתקדמים של המחלה ואחרי שקיבלו כבר את כל הטיפולים האפשריים האחרים - כימותרפיה, הורמונים, טיפולים ביולוגיים והקרנות. לכן, הם מקבלים בשלב זה טיפול בהיפרתרמיה בלבד כטיפול יחיד. מחקרים מוכיחים כי יותר מ-50 אחוז מהם מגיבים באופן חיובי לטיפול בהיפרתרמיה ואצל כ-13 אחוז מהם נרשמה נסיגה מלאה של הגידול. עם זאת, יותר ויותר מחקרים מצביעים כאמור על העובדה כי טיפול משולב של היפרתרמיה והקרנות מכפיל את סיכויי ההישרדות של החולים. לדוגמה מחקר רפואי הולנדי, שבוצע במרכז הרפואי האקרמי של רוטרדם, הראה כי הוספת היפרתרמיה לטיפול בהקרנות בגידולים של צוואר הרחם עם מחלה מקומית מתקדמת מכפילה את מספר החולים המגיבים בצורה חיובית לטיפול. על פי המחקר, לאחר 12 שנות מעקב נותרו בחיים 20 אחוז מהחולות שטופלו בהקרנות בלבד, לעומת 37 אחוז מהחולות שקיבלו טיפול משולב של הקרנות והיפרתרמיה.

תוצאות דומות הושגו במחקרים נוספים בסוגי גידולים שונים. נמצא גם כי שילוב של היפרתרמיה וכימותרפיה משפר משמעותית את סיכויי ההישרדות.

מחקר שנערך באוניברסיטת קייטו ביפן השווה בין טיפול בכימותרפיה (גמור) בלבד אצל חולים עם סרטן

ד"ר ברנר.
"היפרתרמיה אינה טיפול פלא
אך היא עוזרת במקרים רבים"

האגודה למלחמה בסרטן:

"היפרתרמיה כל-גופית עדיין לא הוכחה מדעית כשיטה יעילה"

"היפרתרמיה כל-גופית בשילוב כימותרפיה היא שיטת טיפול הנמצאת בשלבי מחקר קליניים", מסרה נאוה עינבר, ממלאת מקום דוברת האגודה למלחמה בסרטן. "במרכזים מסוימים בעולם הופסק הטיפול כי נמצא שהתועלת קטנה בהרבה מהמשאבים הכרוכים ומתופעות הלוואי של הטיפול. נכון להיום קיימת קליניקה בגרמניה המבצעת 'היפרתרמיה כל-גופית בשילוב כימותרפיה'. מדובר בקליניקה פרטית אשר איננה מפרסמת את תוצאות הטיפולים בעיתונות המדעית. גם העומדים בראשה מעולם לא פרסמו כנהוג בעולם הרפואה את תוצאות הטיפול בספרות. לאור האמור לעיל, יש להמתין לתוצאות המחקרים המבוצעים כיום, לפני שניתן יהיה להמליץ על הטיפול כשגרה.

"היפרתרמיה מקומית בשילוב כימותרפיה או הקרנות היא שיטת טיפול הנמצאת אף היא בשלבי מחקר קליני במספר מרכזי טיפול בארץ וברחבי העולם ומראה תוצאות מעודדות. כך לדוגמה, מחקרים אשר בדקו טיפול בגידולים סרטניים בשיטה המשלבת היפרתרמיה והקרנות ובשיטה המשלבת היפרתרמיה וכימותרפיה, הראו שיעור גבוה מעט יותר של היעלמות הגידול והישרדות ארוכה מעט יותר לעומת חולים שטופלו בכל אחת משיטות הטיפול בנפרד. יש להדגיש כי על פי הידע כיום, היפרתרמיה מקומית ללא כימותרפיה או הקרנות היא שיטת טיפול שעליה לא ניתן להתבסס כשיטה בפני עצמה."

לבלב בלתי נתיח, לבין שילוב בין גמזר והיפרתרמיה. לאחר שנה נותרו בחיים כ-30 אחוז שקיבלו גמזר בלבד, לעומת 49 אחוז מהחולים שקיבלו את הטיפול המשולב.

פרופ' ג'ואן בול מאוניברסיטת טקסס חוקרת את הטיפול בהיפרתרמיה מזה 30 שנה. בכנס של ארבעת ארגוני ההיפרתרמיה החשובים בעולם, שנערך באפריל 2008 בעיר מינכן בגרמניה, סיכמה פרופ' בול במילים הבאות את מסקנותיה מהטיפול בהיפרתרמיה כל-גופית: "טיפול זה משפר את יכולת החדירה של כימותרפיה לתוך הגידול, משפר את יעילות הכימותרפיה, מפחית את הרעילות של הכימותרפיה, מגביר את חמצון הגידולים ומשפר את פעילות מערכת החיסון". פרופ' בול ממליצה על טיפול בחום שאינו עולה על 40 מעלות צלזיוס למשך ארבע עד שמונה שעות.